

ул. "Ангел Кънчев" № 2
1000 гр. София

e-mail: office@srvikbg.com
web: www.srvikbg.com

СТАНОВИЩЕ

от

„Съюз на ВиК операторите в Република България“

ОТНОСНО: Проект на Закон за водоснабдяването и канализацията, публикуван за обществено обсъждане на 10.06.2024г. на Портала за обществени консултации

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на Закон за водоснабдяване и канализация, след преглед и обстоен анализ на текстовете, Съюзът на ВиК операторите представя следните коментари по предложените изменения и допълнения:

Като общ коментар следва да се отбележи, че необходимостта от приемане на работещ закон за водоснабдяването и канализацията, който да регламентира ефективното управление в сектора среща консенсусното възприятие от наша страна относно идеите и концепции за неговия характер и съдържание. В тази връзка изразяваме принципна подкрепа за процедиране на новия закон, като основа за реализиране на изложените приоритети, тяхното по-задълбочено обществено обсъждане с оглед постигането на общо съгласие и съгласуваност.

Препоръки по конкретни текстове:

Чл.5 - Считаме, че текстът на **чл.5, ал.3** в предложената редакция не съответства на разпоредбата на чл.52, ал.1 от проекта, предвид което предлагаме следната редакция:

„(3) ВиК операторите по ал.1 предоставят ВиК услугите срещу заплащане, след възлагането им по реда на този закон или Закона за концесиите.“

Чл.12 - Считаме, че следва да бъде допълнително осмислен с оглед целесъобразността и добавената стойност от създаването и функционирането на Обществен съвет по водоснабдяване и канализация като консултативен орган, който ще представлява още една административна организация без конкретни нормативни функции.

Чл.19, ал.1 - Считаме предложения едномесечен срок за предаване на новоизградената публична ВиК инфраструктура от собствениците на ВиК операторите за нереалистичен, като предлагаме прехвърлянето на собствеността на активи да се извършва веднъж годишно в

1

календарната година. Предложението се прави с цел намаляване на административната тежест и необходимостта от сформирани на комисии по приемане на активи и извършване на обходи на обектите, които се предават.

Чл.26 - По отношение разпоредбата на **чл.26, ал.3** имаме коментар по отношение въведеното правило да се осъществява при хипотезата на влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП). Както е известно, влязъл в сила ПУП не е равно на приложен ПУП. Ако по влезлия в сила ПУП има предвидена улица, а фактически я няма или, ако заварените площадкови ВиК мрежи не попадат в предвидените улици, не става ясно как точно ВиК операторът ще изпълнява задължението си да ги обслужва. Предвид изложеното, предлагаме следната редакция на изречение 2-ро от разпоредбата:

„(3) Изградените и/или предвидени с план-схемите към плана водопроводни и канализационни мрежи са предназначени за обслужване на новообразуваните самостоятелни урегулирани имоти, в случай че изградените проводи попадат в рамките на новопроектираните улици.“

По отношение разпоредбата на **чл.26, ал.4**, становището ни по отношение разликата между влязъл в сила и приложен подробен устройствен план е същото, като изразеното по отношение чл.26, ал.3 по-горе. Отделно от това, считаме, че изградените като площадкови мрежи са и трябва да запазят статута си на обект – частна собственост, общ на собствениците на отделни водоснабдени обекти, присъединени към съответната площадкова мрежа, тъй като тези мрежи са изградени именно за вътрешно обслужване и не отговарят на нормативните изисквания за улични проводи – нито от техническа гледна точка, нито от гледна точка на разположението им. С настоящата редакция на разпоредбата е отпаднала концепцията за безвъзмездно придобиване, което ще доведе до натоварване на общинските бюджети със средства за изкупуване на тези съоръжения, при това без да е ясно как ще се определя стойността им.

Чл.42 – В чл.42 следва да бъде **добавена ал.4**, в която да се вмени задължение на Общинските съвети в срок до 6 месеца след влизане в сила на Закона за ВиК да издадат Наредба за изграждането на необходимите водопроводни и канализационни мрежи и съоръженията към тях в урбанизираните територии.

Чл.43 - С оглед изчерпателното уреждане на обществените отношения, свързани с дейността по предоставяне на ВиК услуги, включително изграждането на ВиК системи и съоръжения, предлагаме чл. 43, ал.3 да придобие следната редакция:

„(3) ВиК операторите са възложители на строителството по смисъла на чл. 161, ал. 1 от Закона за устройство на територията, както и заинтересовани лица по смисъла на чл. 124а, ал. 5 от Закона за устройство на територията в случаите, когато в договора по чл.50 или в концесионния им договор е възложено изграждането на ВиК системи или част от тях.“

Чл.46 - Предвид една от основните цели на новия закон – да осигури набор от възможности за ефективно управление на ВиК сектора, предлагаме в чл.46 в ал.1 да бъде добавен текстът:

„(1) ВиК операторите осъществяват дейностите по чл. 44, ал.1 въз основа на договор за възлагане по чл. 50, сключен с асоциацията по ВиК за обособената територия, или по реда на Закона за концесиите.“

Чл.47, ал.2 - Изключва от състава на ВиК операторите предприятия, които не отговарят на изискванията на чл.44, но предоставят услугата доставяне на вода за ВиК оператор. Същевременно, в новата редакция на чл. 88, ал.2 е предвидено, че Комисията ще регулира цените, по които тези лица доставят вода. Напълно неясно остава как Комисията ще регулира цени на лица, които не са ВиК оператори.

Чл.50 - По отношение на **чл.50 ал.4, т.1** от закона, считаме че законодателят е поставил прекалено строги изисквания за подновяване на сключения договор за възлагане на дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и предоставяне на ВиК услугите. ВиК операторът може да е допуснал неизпълнение на някое задължение предвидено в договора, което обаче може да не е съществено. Например минимално отклонение в предвидените в договора инвестиции или в показателите за качество на ВиК услуги. Въпреки несъщественото отклонение например неизпълнение на заложените инвестиции в размер на 1 000 лв., ще е налице формална пречка за продължаване на договора. Поради това предлагаме разпоредбата да придобие следната редакция:

„чл.50 (4) Срокът по ал. 3 може да бъде продължен с не повече от 15 години, независимо от броя на удължаванията, ако:

ВиК операторът отговаря на условията на закона и няма съществено неизпълнение на Договора.“

Чл.56 - Предлагаме **чл.56, ал.2** да придобие следния вид:

„Активи – публична собственост, предоставени на ВиК оператора за извършване на ВиК услуги, не могат да се използват за други стопански дейности, които се извършват на отворен за конкуренция пазар, ако тези дейности не са свързани и необходими за предоставяне на ВиК услугите и/или не са обвързани с мерки за подобряване на енергийната ефективност и автоматизацията на ВиК системите.“

С въвеждането на такова изключение се дава възможност да се изграждат и въвеждат мерки за енергийна ефективност, като фотоволтаични централи, които подпомагат енергийната независимост, но в зависимост от профила на потребление участват и на друг пазар отворен за конкуренция – енергийния. В същото време такова изключение няма да доведе до противоречие с правилата за държавна помощ, тъй като дейностите са пряко свързани с основната дейност стопанисване, експлоатация и поддържане на публична ВиК инфраструктура.

Чл.57, ал.2 – Предлагаме да отпадне. Предложението се прави с оглед на действащото специално законодателство в областта на счетоводството.

Чл.59 - В чл.59 е дадена легална дефиниция на „водоснабдителни и канализационни услуги“. Считаме, че следва да се добави нова алинея с текст:

„Водоснабдителни и канализационни услуги са и дейностите по изграждането, поддържането и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи, включително на пречиствателните станции и другите съоръжения.“

По отношение на **чл.59 ал.8** от закона, считаме че е по-целесъобразно да се предостави право на преценка за ВиК оператора за кои промишлени потребители да доставя ВиК услуги въз основа на общите условия и за кой да доставя по силата на индивидуален договор. При дадената в закона дефиниция на понятието промишлен потребител, ще следва да сключват индивидуални договори с множество търговци юридически лица, при положение, че като профил за ползване на ВиК услуги, същите не се различават от този за битови потребители. Такива са например множество юридически лица, които предоставят услуги и консумират вода за задоволяване на битови нужди на своите служители- напр. банкови офиси, офиси на мобилни компании, счетоводни кантори и т.н. Задължителното сключване на индивидуални договори и в тези хипотези ще създаде административна тежест за ВиК оператора.

Поради това предлагаме разпоредбата на чл.59 ал.8 да придобие следната редакция:

„По преценка на ВиК оператора условията за предоставянето на водоснабдителни и канализационни услуги на промишлени и приравнени към тях други потребители се уреждат въз основа на индивидуални договори.“

Чл.60 – В чл.60 считаме за необходимо въвеждане на хипотеза за регламентиране на случаите, в които липсват всякакви документи за собственост или други за учредени вещни права.

Чл.65 - Разпоредбата на **чл.65, ал.2** въвежда категорична забрана за ползването на ВиК услуги без монтиран водомер/средство за измерване. Макар и правилна от принципна гледна точка, цитираната разпоредба не е съобразена с обективното положение в страната към настоящия момент, а освен това не става ясно за кои водомери се отнася – за водомерите на сградните отклонения, за индивидуалните водомери или и за двата вида. При всяко положение, следва да се отчете обективното състояние на водомерното стопанство в страната – както при потребителите, така и при ВиК операторите и ако тази разпоредба остане, то прилагането ѝ следва да се отложи за разумен срок (*не по-кратък от 3 години*) чрез нарочна разпоредба в преходните и заключителните разпоредби на закона.

Чл.72, ал.2 - Във връзка с формулировката на чл.72, ал.2, считаме, че следва внимателно да се прецизира, доколкото във формираната понастоящем практика по отношение административните актове на КЕВР, както в областта на ВиК, така и в областта на енергетиката, е застъпено общо разбиране относно липсата на правен интерес от обжалване на тези актове от субекти, различни от адресатите на съответния акт. Считаме, че този подход следва да бъде запазен, като нормите, уреждащи приемането на административни актове от Комисията, следва да са идентични с текстовете от Закона за енергетиката.

Чл.84 - По отношение **чл.84 ал.8, т.1 и т.2** считаме, че поставените нефинансови цели - ниво на удовлетвореност на служителите и ниво на удовлетвореност на потребителите следва да отпаднат. Посочените показатели изразяват изключително субективни възприятия по отношение на удовлетвореност, поради което няма да отразяват обективното състояние на съществуващите отношения. Поддържаме, че за степента на удовлетвореност на потребителите следва да се съди от постигнатите нива за качество на доставяните ВиК услуги. Считаме, че нивото на удовлетвореност на служителите, е извън предмета на регулиране на закона. Удовлетвореността или съответно неудовлетвореността на служителите е предмет на регулиране от трудовото законодателство.

Чл.87 - По отношение на **чл.87 ал.7** считаме, че предвидения срок за предоставяне на отчетни доклади за изпълнение на бизнес плана за предходната година е прекалено кратък. Това се потвърждава от практиката, тъй като и в момента преобладаващата част от ВиК операторите не успяват да спазят посочения срок - до 15 април. Поради изложеното предлагаме разпоредбата на чл.87 ал.7 от закона да придобие следната редакция:

„ВиК операторът предоставя ежегодно на комисията в срок до 30 април отчетен доклад за изпълнението на бизнес плана за предходната година. Структурата на доклада се определя в наредбата по реда на чл. 84, ал. 7.“

Чл.90 - Предлагаме този член да бъде изменен по следния начин:

Цената на ВиК услугите е двукомпонентна:

- 1. фиксирана, представляваща достъп до услугите по чл.59, ал.1;*
- 2. променлива, зависеща от използвани количества от услугата по чл.59, ал.1 по видове;*

С въвеждането на постоянна компонента ще се гарантира по-добра **социална справедливост** на приходите на ВиК операторите. Фиксираната компонента няма да доведе до увеличение на ВиК услугите, тъй като приходите на ВиК операторите са строго регламентирани в Бизнес плана на дружествата и при отчетено надвишаване на тези приходи, регулаторът ще промени стойността на променливата компонента. Това изменение ще засегне само потребителите с повече водоснабдени имота.

Чл.94, ал.1 – Да отпадне следния текст „.....и за всяко звено от организационната си структура“. Това е ненужно раздробяване на отчетността. Разделянето на разходите се извършва на ниво „разходи по икономически елементи“, а последващо отнасяне на разходите към конкретно обособена дейност или отдел/звено е въпрос на управленски решения и необходимост от проследяване на резултатите им.

Предлагаме **чл.94, ал.3** да отпадне. Необходимата информация за разходите и приходите може да се извлече от корпоративното счетоводство. Въвеждането на отделно счетоводство създаде необходимостта от допълнителен административен персонал, увеличи разходите за разработване и поддържане на използваните софтуери, както и ненужни изисквания към информацията, която трябва да се съдържа в счетоводния софтуер.

Чл.98 - По отношение на **чл.98 ал.2** от закона , считаме че посочения минимален срок от 5 работни дни е прекалено кратък. В практиката често възникват различни усложнения като напр.-отпуски по болест на служители, изискване на информация или документи през летния сезон, когато значителен брой служители ползват годишните си отпуски, поради което в подобни ситуации- такъв кратък срок създава изключителни трудности и напрежение в отговорния персонал. Ето защо предлагаме посочената разпоредба да придобие следната редакция: „**чл.98 ал.2** *Срокът по ал. 1 не може да е по-кратък от 10 работни дни.*“

Чл.100 – Предлагаме да отпадне следния текст „.....правилата за водене на разделното счетоводство“. Мотивите за предложението са същите като тези в чл.94.

Чл.103 – Трябва да се изясни как следва да бъде осъществяван процесът по контрол и какви документи следва да се съставят. Защо е необходимо съхранение на документацията в такъв срок при положение, че Комисията извършва ежегодни проверки и доклади за изпълнението на бизнес плановете на дружествата.

Чл.104 – Предлагаме да бъде добавена допълнителна алинея (2), с която да се регламентират задълженията на ВиК операторите: „*Системите по предходната алинея не се поддържат и стопанисват от ВиК операторите, освен ако това не е уредено с договор по реда на Търговския закон.*“.

Отбелязваме, че е важно внасянето на уточнение относно задълженията за стопанисване и поддържане на ИДПС, както и предвиждането на промени в Закона за устройство на територията с оглед тяхното регламентиране.

Според нас в закона липсва уредба на въпрос, който засяга съществено обществените отношения във връзка с доставката на ВиК услуги - а именно отговорността за ползване на ВиК услуги чрез незаконно присъединяване към водоснабдителните и канализационните системи. Считаме, че уреждането на материята в закона ще доведе до решаване на множество неясноти и проблеми в практиката. Първия съществен проблем е във връзка с установяването на незаконното присъединяване. Въпреки , че в чл.37 ал.3 от Наредба № 4 за условията и реда за присъединяване на потребителите и за ползване на водоснабдителните и канализационните системи, е установено, че незаконното присъединяване се установява чрез протокол изготвен от длъжностно лице на ВиК оператора, преобладаващата част от съдебната практика, счита тези документи за частни свидетелстващи документи, поради което ако протоколите не са подписани от потребителя/нарушителя, същите имат незначителна доказателствена сила. Това създава изключителни трудности пред дейността на ВиК операторите за доказване на констатирани незаконни присъединявания към ВиК системите и реализиране на отговорността на нарушителите.

На следващо място се оформя съдебна практика, която счита, че разпоредбите уреждащи отговорността на потребителите на ВиК услуги за незаконно присъединяване към ВиК системите, разписана в общите условия на ВиК операторите, представляват неравно правни клаузи по смисъла на потребителското право и отказват да ги прилагат. Ето защо

включването на уредба на обсъжданата материя в закона е особено важно за ефективната борба срещу ползването на ВиК услуги, чрез незаконно изградени отклонения.

В тази връзка предлагаме в закона да бъде създаден нов текст със следната редакция :

Чл.117а ал.1 - При установяване на незаконно присъединяване на водоснабден имот на потребител към водопроводните и канализационните системи съответните отклонения се прекъсват, а изразходваните, отведените и пречистените количества вода се определят по пропускателната способност на водопроводната инсталация непосредствено преди водомера при 6 часа потребление в денонощието и изтичане на водата със скорост 1,0 m/s за едногодишен период, освен ако се докаже, че периодът е по-малък.

ал.2 - В случай на незаконно присъединяване на имот към водопроводните и канализационните системи, за който няма открита потребителска партида от ВиК оператора, съответните отклонения се прекъсват, а изразходваните, отведените и пречистените количества вода се определят по пропускателната способност на изградената незаконна водопроводната инсталация при непрекъснато изтичане на водата със скорост 1,0 m/s за едногодишен период, освен ако се докаже, че периодът е по-малък.

Да се добави нова **алинея 3** със следния текст: „при установена манипулация на измервателно средство, изразходените, отведените и пречистени водни количества се определят съгласно алинея 1.

Сегашната ал.3 да стане **ал.4** - Незаконното присъединяване към водоснабдителните и канализационните системи се установява и доказва с протокол, съставен от длъжностно лице на оператора. Протоколът се подписва от длъжностното лице и от най-малко един свидетел, който може да бъде лице от състава на оператора и представлява официален документ.

Чл.122 - Смятаме, че предвидената имуществена санкция по чл.122 от проекта за закон следва да отпадне. При неспазване на годишните целеви нива на показателите за качество, заложи в бизнес плана, е предвидена своеобразна санкция, която се изразява в намаление от страна на Комисията на цената за доставяне на ВиК услуги. Предвиждането допълнително и на имуществена санкция на практика ще представлява наказване на ВиК оператора за втори път за едно и също нарушение.

§ 13 - Считаме посоченият в § 13, ал.1 от ПЗР срок за нереалистичен, предвид което предлагаме следната редакция:

„§ 10. (1) В срок от 18 месеца след влизане в сила на този закон на всички сградни водопроводни отклонения, **отразени в поддържаните от ВиК оператора регистри и бази данни**, следва да има монтирани измервателни средства/водомери.“.

В **§ 13, ал.8** – текстът да се промени както следва: „**Ангажимент на ВиК оператора е осигуряването на софтуер за дистанционно отчитане на водомерите по ал.3 и на водомерите по ал.4, инсталирани от същия ВиК оператор.**“ Горното се налага, вземайки предвид разпоредбите на ал.6, 7 и 9. След като Операторът разполага с възможност да отчита водомерите с отворен протокол, не се налага изграждането и поддържането на система за дистанционно отчитане, а за такава няма и предвидено финансиране. Освен това потребителите могат да искат да подменяме и батериите или радиомодулите, които считат за част от такава система – такъв проблем съществува и сега.

В **§ 13, ал.10** от ПДР - Предлагаме да отпадне. Много хубава идея, но за съжаление е неприложима на практика, тъй като отчетните периоди на различните доставчици е различен и поради това данните могат да се ползват само за сравнение.

§ 19, т.2 от ПЗР се предвижда в отмяна на ал.4, 5, 6, 7 и 8 от чл.83 на ЗУТ, както и отмяна на чл.83а и 83б. . Не става ясно какво налага отмяната на тези текстове.

Общи коментари:

Текстовете все още водят до неясноти в частта с бизнес планове, бизнес програми и инвестиционни програми. Необходимо е да се прецизират текстовете с цел избягване на противоречия и припокриване, вкл. с други нормативни актове като Закона за публичните предприятия.

Текстовете, свързани с регулирането на ВиК услугите имат нужда от преработка в посока на опростяване и яснота на заложеното, тъй като към момента те са механично изведени от Закона за енергетиката и внасят объркване и неясноти. Досегашния модел на регулиране трябва драстично да се промени като се създаде устойчивост в отношенията между оператора и потребителя. При сегашния модел, при който операторите се държат на ръба на оцеляването, губят най-вече потребителите, които не могат да получават качествена услуга.

За някои от определенията в допълнителни разпоредби е необходимо допълнително прецизиране с оглед яснота и избягване на интерпретации като за „водоснабдителна система“, „водоснабдителна мрежа“, „водопроводно отклонение“.

Текстовете, регламентиращи наличие на социална поносимост на цената на ВиК услугите е необходимо да бъдат допълнени и доразвити с оглед определяне на ред и условия при достигане на границата на социална поносимост.

Проектозакона не дава решение и на най-големия проблем в работата на ВиК операторите – проблемът свързан със събираемостта на вземанията. Към настоящият момент има несъбрани вземания за стотици милиони лева. Това е огромен ресурс, който не може да бъде оползотворен. На тези огромни суми операторите са платили всички данъци и тяхното събиране ще внесе свеж ресурс за инвестиции в сектора. Практиката показва, че тези задължения се натрупват не от социално слабите потребители, а от недобросъвестните. Въвеждането на някои законови рестрикции към тези потребители ще се отрази в посока на увеличение на приходите на ВиК операторите и по този начин на ценовите нива на ВиК услугите. Значително ще се подобри и социалната справедливост в обществото.

Не са изяснени най-вече и текстовете касаещи окрупняването на ВиК дружествата. Съществува голяма вероятност засегнатите общини, притежаващи общински ВиК оператори да инициират обжалване на някои текстове от закона пред конституционния съд, което ще внесе допълнителен смут в сектора.

В заключение отбелязваме, че постигането на консенсус по основните точки от предложения проект биха имали ключово значение за безпроблемното му приемане и прилагане, като се ограничат и възприятията за нормативна несправедливост и едностранно налагане на политики. В тази връзка считаме за целесъобразно да се обмислят и провеждането на допълнителни мероприятия за дискусия и обсъждане на най-проблемните текстове от проектозакона преди формалното разглеждане на текстовете в парламента.

АНГЕЛ ПРЕСТОЙСКИ

Председател на Управителния съвет на „Съюз на ВиК операторите в Република България“

